

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Govor gosp. poslanca Kluna o šolskih zadevah.

(Konec.)

Poduk v krščanskem nauku bi se moral po razsodbi upravne sodnije tudi plačevati iz normalno-šolskega zaklada, pa dobro bi bilo, si misli finančni odsek, ko bi se mogli ti stroški vendar le zvrniti na koga drugega, ter priporoča deželnemu odboru, naj preiskuje in deželnemu zboru poroča, oziroma izroči postavo, kako bi se normalno-šolski zaklad otresel teh stroškov. In naposled se tudi stroški za industrijalni učiteljici v Kranji in Novem mestu finančnemu odseku zde nepotrebni, zato naklada deželnemu odboru, naj se z deželnim šolskim svetom dogovori, bi le ne bilo mogoče omenjenih šol s pričetkom šolskega leta 1883/84 čisto opustiti?

Kdor ne vé, kaj se je pri nas godilo in se še vedno godi, bi moral silno hvalo dajati finančnemu odseku, ker tako vestno išče, kje bi kak krajcar vjel za normalno-šolski zaklad. Kdor pa to vse vé, mora gospodi na uni strani zaklicati: „Wozu in die Ferne schweifen, sieh' das Gute liegt so nah.“ Čemu nekoliko grošev iskati, zraven pa stotine brez pomislika proč metati? Čemu par stotin pri šolah za silo, pri industrijalnih učiteljicah, pri verskem zakladu iskati, tisučake pa, ki so bili dobro hranjeni in varno naloženi, prav po nepotrebnem meni nič tebi nič izdajati? Vsa ljudska šola v Novem mestu stane 238 gld., in enako malo je stala ljudska šola v Kamniku, pa z Vašim privoljenjem, gospoda moja, se je ta šola odpravila in brez ugovora ste prevzeli stroške za nove učitelje, ki bodo za zdaj vsako leto znašali okoli 2000 gold. več, pa se bodo pozneje vsled priklad in pokojnin še izdatno pomnožili. Tukaj bi bili hranili in normalno-šolski zaklad varovali teh nepotrebnih izdatkov, to bi bilo vsaj kaj izdalo. Ker prepričani smo, da bi bila ljudska šola v Kamniku za deželo ostala enako ceno kakor je bila, ako bi se bil deželni zastop krepko potegnil za njo in z njo vred za svoje koristi.

Kranju in Novemu mestu hočete odtegniti industrijalni ženski poduk, da nekaj prihranite. Ali bi ne bilo bolje, da poduka v ženskih ročnih delih ne bi silili hribovskim otrokom, kateri ga prav nič ne potrebujejo, in ki se je v nekaterih šolah vpeljal celó zoper voljo dotičnih občanov? Ali bi ne bilo bolj prav, da izbrišete iz proračuna svoto 500 gold., ki je namenjena za poduk v nemščini, kateri poduk pa za slovensko kmečko deco gotovo manj korist ima, kakor poduk v ročnih delih za mestna dekleta v Kranji in Novem mestu? In bi ne bilo prav, da bi bili varčni tudi pri ustanovitvi novih učiteljskih služeb in bi ne nastavljali precej večje plače, ako šola nekoliko po nemškem duhu diši? Ker naravnost povem, da drugega vzroka ne vem, zakaj se je za učitelja v Maverlu odločilo 450 gold., za učitelja na Poljanah pa samo 400 gold. plače, kakor morebiti zato, ker ima prva šola biti nemška.

Tudi bi ne bilo treba v proračun staviti šol, o katerih se za gotovo vé, da se v prihodnjem letu še ne bodo osnovale, kakor šole v Grčaricah, katera bode še težko tako hitro izdelana, ker je nedavno požar uničil velik del vasi, in morajo ljudje skrbeti, da sami pridejo pod streho, ne pa, da bi delali šolsko poslopje.

Ne bodem pa predlagal, da naj se dotični znesek za leto 1883. iz proračuna izbriše, kakor tudi ne bom stavil predloga, da bi se proračun sploh kaj premenil, ker vem, da bi bili vsi dotični nasveti zastoj; pokazati sem hotel le pravo podobo njegovo in opomniti na ne-

varnost, ki preti blagostanu našega kmeta zaradi čedalje večjih stroškov za šolstvo, katerih ljudje uže skoraj ne bodo mogli več zmagovati in katerih neizogibni nasledek bo šolski krah, ako pojde tako naprej in ne začnemo ob pravem času in prav resno misliti na zmanjšanje našega šolskega proračuna. Kako se zamore to brez vse škode za šolstvo zgoditi, omenjal sem memogredé. Moč to res tudi storiti je v vaših rokah, ker Vi imate večino ter odločite, kar in kakor hočete. Zato pa tudi Vas same zadeva vsa odgovornost. Mi si umijemo roke, mi smo storili, kar smo mogli, pa si pridržimo pravico posameznih reči omenjati še v posebni obravnavi.“

Naši dopisi.

Z Dunaja 10. dec. — Dunajčani začeli so pozabljati cestnih delavskih nemirov, volitve Kronawetterjeve, slavnega bega poslancev srednjega mesta pred svojimi volilci in tudi žrtev lanskega požara v „Ringteatru“, spominjali so se samo na dan obletnice. Čas vse zaceli polagoma, gledišča „Ringteatra“ ni več, razkopano je bilo uže v poletnem času do zadnjega kamna, in ako zdaj gre popotnik memo onega mesta, vidi, da je položen temelj novi hiši, v kateri se ne bo bati nikdar več enake nesreče, temveč, katere dohodki imajo po velikodušnosti cesarjevi namen, pomagati nesrečnim vsake vrste, pred vsemi pa onim, katerim so ljubi stariši in reditelji bili odtrgani po požaru one nesrečne hiše, in pa v molitvi spominjati se onih nesrečnih vsako leto.

Tudi nova česka šola, katero snuje društvo „Komensky“ v predmestji „Favoriten“ pri južne železnice kolodvoru, ni videti Dunajčanom več tako grozovita, kakor bi bil moral po pravici misliti tujec prebirajoč še pred tednom časnike tukajšnjih nemških narodnjakov in judov. Vsaj Dunajčani tako in tako vedó, da ne morejo braniti tujcem, da prihajajo na Dunaj, vsaj jim to le nese, in snuje se leto in dan uže društvo pospeševati to, da bi dohajalo več tujcev. Kedar pa tujcev prihaja na Dunaj, ni več v človeški moči zapovedovati jim, kako naj govoré. Vsak bo govoril po svoje, Rus ruski, Francoz francoski, Turk turški, in ako je znano, da na Dunaji biva vsaj 240.000 Čehov, ni drugače, in tega ne more zabraniti človeška moč, da bi Čehi ne govorili po česki. Česko čuješ govoriti med delavci, med vojaci, med gospodi, česki govoré ženske in moški, in niže-avstrijski deželni šolski svet in mestni odbor dunajski prej bo obrnil Donavo, da zapusti svoj vodo-toč, kakor da bi zabranil tujcem na Dunaji, da bi ne govorili po svoje. S svojimi sklepi so se po vsem tem grozovito opekli dunajski nemški gospodje, in prav po zasluženji norčujejo se s teh sklepov celó njihovi lastni strankarski listi. Danes teden pisal je na pr. „Neues Wiener Tagblatt“ v svojem podlistku: „V predmestji „Favoriten“ od veselja ponosni po ulicah skačejo in vriskajo česki fantalini rekoč: „Nemci se nas bojé!“

In tako je v resnici, zato pa je slediti zadnje dni, da so se vendar nekateri začeli sramovati in si na tihem mislijo: profesor Gugler, ki je samo z enim tovarišem v mestnem zboru glasoval zoper Čehom sovražni predlog, boljše in dostojneje brani naše nemštvo, kakor mi v onemoglem strahu pred dejansko resnico, da je Dunaj gostoljubno mesto za vse delavne ali denarne ljudi, kar jih živi na naši okrogli zemlji.

Krško 1. dec. (*Vabilo k popularno-znanstvenim predavanjem v korist naravoslovskim učnim sredstvom*) na tukajšnji meščanski šoli. V nedeljo 10. dec. t. l.: Možjani človeški, s posebnim obzirom na ženske možjane; govor meščanskega in izprašanega gimnazijalnega učitelja Ferd. Seidl-a — z razkazovanjem. 17. dec. t. l.: